

faa Henseende — troede burde være med i Lovforslaget, navnlig naar man faae hen til det samtidigt forelagte Lovforslag om et Havneanlæg paa den jydskt Vestkyst. Jeg forudsatte nemlig, at den vestjydskt Bane og Havneanlægget maatte gaae Haand i Haand, hvad jeg jo ogsaa senere har erfaret var Forudsætningen. Da den vestjydskt Bane nu er optagen i Lovforslaget, kan jeg i den Retning, som jeg her har nævnt, ikke have Noget imod det at erindre. Jeg kunde fremdeles spørge, om det er den rette Følgeorden, der er iagttaget i Lovforslaget. Men jeg skal selv dertil bemærke, at, skjøndt jeg anseer det for høist ønskeligt og høist anerkjendelsesværdigt, at man søger at fremme alle Formaal, der gaae i Retning af Communicationsmidlernes Udvipling, saa gjør jeg dog ikke store Fordringer i Henseende til Tiden for deres Udførelse eller i Henseende til deres Ordensfølge. Jeg skal meget gjerne være blandt dem, der ville tage Taalmodigheden fangen, og blandt dem, som ville lade Meget i saa Henseende blive i Regjeringens Haand, og jeg skal derfor heller ikke gjøre videre Indvendinger i Henseende til Ordensfølgen for Jernbaneanlæggenes Udførelse. Hvad jeg sætter Priis paa og lægger Vægt paa, det er det legale Tilfagn om, at de ommeldte Baner ville blive tagne i Betragtning, ligesom man i Amerne lægger Vægt paa, at der „optages“ Landeveie, det vil sige, at de betegnes som Veie, der, naar deres Tour kommer, og naar Evnen tillader det, ville blive tagne for til Udførelse; det indeholder et Tilfagn, hvorefter de Bedkommende maae finde sig i at vente paa selve Udførelsen, indtil Forholdene tillade det.

Naar vi nu dernæst spørge: Men er der da noget saa Ønskeligt i Anlæggelsen af en Jernbane fra Aalborg til Frederikshavn og i Anlæggelsen af en Bane som den, vi betegne som den vestjydskt, og endeligt i Anlæggelsen af en sydlig Tverbane, ja, saa vil jeg helst i mit Svar nøies med at holde mig til den Deel af Sjælland, hvor Forholdene ere mig fuldstændigt nøie bekendte, men jeg maa da ogsaa for dens Bedkommende svare, at der i fuldeste Maal efter min Formening er Anledning til der at nære Ønsket om en Jernbanes Anlæg, ligesom Ønsket i saa Henseende ogsaa

i høi Grad næres. Men hvad opnaaer man da ved Jernbaner? Ja, der komme vi jo netop til at berøre det, som har været saa meget omtalt under hele denne Forhandling og omtalt paa en saa høist forskjellig Maade; der komme vi netop til det, som betegnes ved de „indirecte Fordele“. Hvad er saa de „indirecte Fordele“? Da jeg hørte det ærede 8de kongevalgte Medlem (Andræ) betegne dem med Udtrykkene „det Bage, Dunkle og Mystiske“, da skal jeg ikke nægte, at dette ikke behagede mig; jeg fandt, at det ikke var ret og retfærdigt, om jeg saa maa sige, at betegne dem saaledes. Men efterat jeg nærmere har tænkt over og dvælet ved disse Udtryk, har jeg fundet, at der dog var noget Rigtigt i dem, og at de maaskee netop bedst viste, hvor omfattende alt det var, som man vilde opnaae. Vi kunne ikke sige, hvad det er, vi opnaae ved Jernbanerne, men vi opnaae Meget ved dem. Meget af det staaer for os som vagt, maaskee som mystisk og dunkelt, men vist og utvivlsomt er det, at der efter vor Erkjendelse er Meget at opnaae derved, at Communicationsmidlerne lettes, og at vi ved Jernbaner bringes i en hurtig og let Berøring med hele Udverdenen: Samkvemmet lettes, Culturudviklingen lettes, Landboforholdene, Handelen og Industrien lettes derved, og jeg vil derfor helst betegne det Gode, som opnaaes derved, paa en negativ Maade; thi jeg troer, at det er en Maade, hvorpaa det føles meest, og jeg troer, at det netop ogsaa er derfor, at det ikke føles saa meget af dem, der er i Besiddelse af Godet. Den Landsdeel eller den større Deel af en Landsdeel, som ikke er i Besiddelse af de omhandlede Communicationsmidler, distanceres; dette er egentligt Hovedsagen. Den føler og mærker, at den i mangfoldige Forhold staaer tilbage, at den i alle Forhold kommer bagester, kommer for seent, og at den paa mange Punkter slet ikke kommer med, fordi Tiden er kostbar og Veien er lang. Den distanceres kort sagt, den udelukkes, udelukkes fra Samkvemmet, udelukkes fra alle de Goder, som Culturen medfører for dem, som hyppigt kunne færdes til de Steder, hvor Erfaringen bringer dem meget at lære. Jeg mindes i dette Dieblif — det er maaskee noget Misligt at indlade sig paa den Slags enkelte Exempler, idet